

Низамова Шоира Исамиддиновна
Низомий номидаги ТДПУ педагогика ва
психалогия факултети доценти

АВТОМАКТАБ ЎҚИТУВЧИ ВА ҲАЙДОВЧИ-ЙЎРИҚЧИЛАРИНИНГ КАСБИЙ КОМПЕТЕНЦИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МОДЕЛИ.

Иброҳимов Иброҳим Баходирович

*Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси,
Автомобиль тайёргарлик кафедраси
ўқитувчиси*

Тел. 91 925 47 47

Аннотация: Ушбу мақолада мамлакатимизда малакали ҳайдовчиларни тайёрлашга ҳукуматимиз томонидан ишлаб чиқилаётган чора тадбирлар, ҳайдовчиларга қўйиладиган талаблар, статистик ҳисоблаш орқали аниқланганлиги, пиёданнинг хавфсизлиги, ҳайдовчилар малакасини ошириш йўллари ва шароитлари ёритилган.

Калит сўзлар: ҳайдовчи, автомактаб, ўқитувчи, пиёда хавфсизлиги бўйича янгича ёндашув, малака ошириш.

Аннотация: В данной статье освещены меры, разработанные нашим правительством по подготовке квалифицированных водителей в нашей стране, требования к водителям, определяемые статистическим расчетом, безопасность пешеходов, пути и условия повышения квалификации водителей.

Ключевые слова: водитель, автошкола, преподаватель, новый подход к безопасности пешеходов, обучение.

Annotation: This article highlights the measures developed by our government to train qualified drivers in our country, the requirements for drivers determined by statistical calculations, the safety of pedestrians, ways and conditions for improving the qualifications of drivers.

Key words: driver, driving school, teacher, new approach to pedestrian safety, training.

Касбий компетенцияларни ўрганиш борасида олиб борилган тадқиқотлар шуни кўрсатадики, касбий компетенцияни турли соҳа мутахассисларининг қарашлари мавжуд.

Психологлар касбий компетенцияларни ўрганишда ўзига хос ёндашувни танлашади. Улар инсоннинг билимлари, кўникмалари, шахсий сифатлари ва уларнинг касбий фаолиятига таъсирини ўрганадилар. Масалан, Карл Юнг ва Зигмунд Фрейд инсоннинг шахсияти ва унинг касбий танловига таъсирини ўрганганлар.

Карл Юнгнинг психологик қарашларини касбий компетенцияни ривожлантиришга қандай қўллаш мумкин?

• Шахснинг ўзига хос хусусиятларини аниқлаш: Юнгнинг психологик усуллари шахснинг чуқур қатламларини таҳлил қилиш ва унинг ўзига хос қобилиятлари ва истедодларини аниқлашга ёрдам беради. Бу эса касб танлаш ва қарера қилишда аҳамият касб этади.

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

• Ички мотивлар К.Юнгнинг фикрича, инсоннинг барча ҳаракатлари ортидан малум бир ички мотивлар келади. Касбий фаолиятида ҳам шунинг учун ўз мотивини англаш муҳим аҳамиятини касб этади.

• Шахснинг ўзини англашини ривожлантириш: Юнгнинг психологияси ва шахснинг ўзини англашини ривожлантиришга қаратилган. Бу эса ўз касбий мақсадларга эришиш ва қарада муваффақият қозониш учун муҳим асосдир.

Зигмунд Фрейд касбий ривожланишни инсон психикасига боғлайди, онгсиз онгни, орзуларни ва шахснинг ривожланишини ўрганишга қаратилган. Хулоса қилиб айтганда, К.Юнг ва З.Фрейд бевосита касбий компетенциясини ўрганмаган бўлса-да, унинг психологияси назарияси касбий ривожланишнинг кўплаб жиҳатларини очишга ёрдам беради. Юнгнинг ғояларини замонавий касбий фаолиятга тайёрлашда қўллаш мумкин.

Педагоглар касбий компетенцияларни ўқув жараёнида талабаларнинг билимларини баҳолаш, уларнинг касбий кўникмаларини ривожлантириш ва касбий йўналишларини танлашда маслаҳат бериш билан ажратади. Масалан, Жон Дьюи таълим назариясини ишлаб чиққан ва касбий таълимнинг аҳамиятини қизиқишдан иборатлигини таъкидлаган. Жон Дьюи педагогикасининг асосий ғояси талабани жамиятдаги мустақил ҳаётга тайёрлаш, олган билимларини ижтимоий фаолиятда қўллаш имкониятини бериш деб ҳисоблайди. Ушбу ғоя бугунги кунда ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган, чунки бугунги доимий ўзгариб турадиган дунёда инсон инновацияларга мослаша олиши ва олинган билим ва кўникмаларни янги вазиятларда қўллаши керак. Жон Дьюи ўрганиш тажриба орқали содир бўлиши керак деб ҳисоблаган. Социологлар касбий компетенцияларни ўрганишда жамият ва касблар ўртасидаги ўзаро таъсирни ўрганадилар. Улар касбий маданият, касбий идентификация ва касбий траекторияларни ўрганадилар. Масалан, Пьер Бурдьё касбий капитал ўрганган. Маданий капитал тушунчасини француз социологи Пьер Бурдьё ўз асарида киритган. Маданий капитал - бу шахсларнинг таълим, ижтимоийлашув ва маданий тажрибалар орқали эришадиган рамзий куч шакли эканлиги муҳокама қилинмайди. У муайян жамиятда кадрланадиган билим, кўникма, дид ва хулқ-атвори ўз ичига олади. Маданий капитал ижтимоий мавқега эга бўлиш, имкониятлардан фойдаланиш ва ижтимоий тенгсизликни кўпайтириш учун ишлатилиши мумкин. Ўзбек тилида маданий капитал деганда ўзбек жамиятида кадрли бўлган билим, кўникма ва хулқ-атворга эга бўлиш тушунилиши мумкин. Бу ўзбек тили, адабиёти, тарихи ва маданияти бўйича билимларни ўз ичига олиши мумкин; анъанавий санъат ва ҳунармандчилик бўйича кўникмалар; ва ўзбекона кадрлар ва урф-одатларни акс эттирувчи хатти-ҳаракатлар. Маданий капитали юқори бўлган шахслар бошқалар томонидан ҳурмат ва ҳайратга тушиш эҳтимоли кўпроқ бўлади, шунингдек, таълим, иш ва ижтимоий ҳаётда кенг имкониятларга эга бўлади. Пьер Бурдьёнинг маданий капитал тушунчаси маданиятнинг ижтимоий тенгсизлик ва такрор ишлаб чиқаришдаги ролини тушунишда таъсир кўрсатди. Бундан ташқари, маргинал гуруҳлар тажрибасини таҳлил қилиш ва ижтимоий адолатни таъминлаш стратегияларини ишлаб чиқиш учун фойдаланилган. Иқтисодчилар касбий компетенцияларни ўрганишда касбларнинг меҳнат бозоридаги талаби ва таклифини ўрганадилар. Улар касбий маҳоратнинг иш ҳақиға таъсирини ўрганадилар. Адам Смит меҳнат бўлиши ва касбий маҳоратнинг ишлаб чиқариш самарадорлигига таъсирини ўрганган.

Муаллифнинг фикрига қўшилган ҳолда, касбий компетентлик касбий маҳоратнинг таркибий қисмидир. У касбий фаолият давомида мукаммаллашиб, кишининг ўзига бўлган ишончнинг ортишига хизмат қилади. Ҳар бир касб соҳасида ўз мутахассислари мавжуд бўлиб, улар ўз соҳаларидаги касбий компетенцияларни ўрганадилар. Тиббиёт соҳасидаги

мутахассислар шифокорларнинг клиник компетенцияларини ўрганадилар, иқтисодчилар менежерларнинг менежмент компетенцияларини ўрганадилар. Касбий компетенцияларни ўрганган олимларнинг сони жуда кўп ва уларнинг тадқиқотлари касбий таълим, касбий ривожланиш ва касбий фаолиятни такомиллаштиришга хизмат қилади. Касбий компетенцияларни ўрганишда турли фанлар ва соҳаларнинг ўзаро ҳамкорлиги ва интеграцияси муҳим аҳамиятга эга. Бу орқали касбий компетенцияларни чуқурроқ ва кенг қамровли ўрганиш имконига эга бўлинади.

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий ривожини таъминлаш, уларнинг билим ва кўникмаларини доимий равишда янгилаб туриш, шу орқали юқори малакали кадрларни шакллантириш ва йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий ривожланишининг асосий йўналишлари қуйидагилардан иборат:

Ўқув жараёнларини такомиллаштириш билан боғлиқ бўлган янги ўқув методлари ва технологияларини жорий этиш: интерактив таълим, симуляторлардан фойдаланиш, онлайн ўқув платформалари;

ўқув материалларини мунтазам янгилаб туриш: қонунчиликдаги ўзгаришлар, янги транспорт воситалари ва технологияларни инобатга олиш;

ўқув жараёнини баҳолаш тизимини такомиллаштириш: талабаларнинг билим ва кўникмаларини объектив баҳолаш учун замонавий усуллардан фойдаланиш.

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий **қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларини ташкил этиш йўл ҳаракати қондалари ва белгилари бўйича:** қонунчиликдаги ўзгаришлар, янги белгилар ва йўл ҳаракати тартибларини ўз ичига олади. **Транспорт воситаларининг тузилиши ва техник хизмати бўйича:** янги транспорт воситаларининг техник хусусиятлари, диагностика ва таъмирлаш усулларидан иборат. **Психология ва педагогика бўйича:** коммуникация кўникмалари, конфликтли вазиятларни ҳал қилиш, мотивациядан иборат.

Биринчи тиббий ёрдам бўйича: янги тиббий технологиялар, фавқулодда вазиятларда биринчи ёрдам кўрсатиш билиш зарур. **Илмий-тадқиқот ишларини рағбатлантириш:** ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларни илмий-тадқиқот ишларига жалб қилишдан иборат. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг узлуксиз касбий малакасини ошириши йўл тарнспорт ҳодисаларининг содир бўлишини камайтиради.

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчилари учун янги ўқув методлари ва технологияларини ишлаб чиқиш қуйидагилардан иборат: илмий мақолалар ёзиш ва конференцияларда иштирок этиш, **касбий жамоатларни ташкил этиш:** тажриба алмашиш ва муҳокама платформаларини яратиш, мастер-клас ва семинарлар ташкил этиш, касбий журналлар ва веб-сайтларни яратишдан иборат. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчилари **мотивация тизимини яратиш:** касбий ўсиш учун имкониятлар яратиш, малака оширган ходимларни моддий ва маънавий рағбатлантириш, касбий мақсадларга эришиш учун шарт-шароитлар яратиш ва мослашувчанликни ўз ичига олади.

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчилари касбий ривожланишининг аҳамияти: замонавий талабаларга жавоб берадиган ҳайдовчиларни тайёрлаш, ҳайдовчиларнинг билим ва кўникмаларини ошириш орқали йўл-транспорт ҳодисаларини камайтириш, юқори сифатли хизматлар кўрсатиш орқали автомактабнинг обрўсини ошириш, ҳайдовчиларнинг билим ва кўникмаларини доимий равишда янгилаб туришни таъминлайди.

Автомактаб ўқитувчилари ва ҳайдовчи-йўриқчиларнинг касбий ривожланишининг аҳамиятини тушуниши ҳайдаш одатлари ва кўникмаларини шакллантиришда муҳим рол ўйнайди. Уларнинг тажрибаси ва кўрсатмалари йўл ҳаракати хавфсизлиги ва умумий

хайдаш маданиятига бевосита таъсир қилади. Шу сабабли, уларнинг энг янги билим, кўникма ва техникалар билан жиҳозланганлигини таъминлаш учун уларнинг касбий ривожланишига сармоя киритиш жуда муҳимдир.

Касбий ривожланишнинг асосий йўналишлари ҳайдовчиларнинг педагогик маҳорати бўлиб, у самарали ўқитиш усуллари: ўқитишнинг турли усулларини, жумладан, интерактив таълим, симуляция ва амалий тадқиқотларни ўрганишни талаб этади.

Баҳолаш ва баҳолаш: талабаларнинг тушунишини тўғри ўлчайдиган баҳолашларни яратиш ва бошқариш малакасини ривожлантириб, ижобий ва самарали таълим муҳитини сақлаб қолиш учун стратегияларини ўргатади.

Илғор ҳайдаш техникаси бу ҳайдовчилик тажрибаси саналиб, автомактаб ўқитувчилари ва ҳайдовчи-йўриқчиларни мудофаа ҳайдаш, фавқулодда маневрлар ва ёқилғи тежамкор ҳайдашга ўргатади. Йўл қоидалари ва қоидалари билиш улар энг сўнгги йўл ҳаракати қонунлари ва қоидалари билан янгиланганлигига ишончи орттиради.

Автотранспорт воситаларига техник хизмат кўрсата олиши асосий транспорт воситаларига техник хизмат кўрсатиш тартиб-қоидалари ва носозликларни бартараф этишда мустақил ҳаракат қилади ва технологик малакага эга. Бошқариладиган муҳитда амалий тажрибани таъминлаш учун ҳайдаш симуляторларидан фойдалана олиш, таълимни яхшилаш учун рақамли воситалар ва ресурслардан фойдаланишни ўрганиш, маълумотларни таҳлил қилиш: мулоқот ва шахслараро мулоқот қобилиятлари, самарали мулоқот, шахслараро кўникмалар: талабалар билан муносабатларни ўрнатиш ва қўллаб-қувватловчи ўқув муҳитини яратиш, низоларни ҳал қилиш ва муаммоларни профессионал тарзда ҳал қилиш учун стратегия яратишдир.

Автомактаб ўқитувчилари ва ҳайдовчи-йўриқчиларнинг касбий касбий ривожланиш стратегияларига семинарлар ва конференциялар: энг яхши тажрибаларни алмашиш, янги ишланмаларни ўрганиш ва бошқа мутахассислар билан алоқа ўрнатиш учун мунтазам семинарлар ва конференциялар ташкил қилиш, менторлик дастурлари: тажрибали ўқитувчилар ва гидларни янгилари билан боғлаш, йўл-йўриқ ва ёрдам кўрсатиш учун мураббийлик дастурларини йўлга қўйиш, онлайн курслар ва манбалар: узлуксиз ўрганишни осонлаштириш учун онлайн курслар, вебинарлар ва бошқа манбаларга киришни таклиф қилиш, иш жойида тренинг: ўқитувчилар ва гидлар учун ҳайдовчилик малакасини ошириш дастурларини кузатиш ва иштирок этиш имкониятини яратиш қиради.

Бизнинг фикримизча, автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий ривожини таъминлаш, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашда муҳим омилдир. Юқорида тавсифланган чора-тадбирлар, бу мақсадга эришиш учун самарали инструмент бўлиб хизмат қилади.

Касбий ривожланишнинг таъсирини ўлчашда автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий ривожланишининг самарадорлигини баҳолаш учун фаолиятидаги ўзгаришларни, ўқувчиларнинг қониқишини ва умумий йўл ҳаракати хавфсизлиги натижаларини кузатиш муҳимдир. Бу олинган анкета сўровларига берилган жавобларда кузатилди. Автомактаб ўқитувчилари ва ҳайдовчи-йўриқчиларнинг касбий малакасини оширишга сармоя киритиб, биз хавфсизроқ, малакали ҳайдовчиларни етиштиришга ва жамиятда йўл ҳаракати хавфсизлигини яхшилашга хизмат қилади.

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг қобилиятларни ривожлантириш босқичлари тадқиқот давомида кузатдик. Қобилиятларни ривожлантириш узлуксиз жараён бўлиб, бир неча босқичларни ўз ичига олади. Аниқ босқичларда

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг ўзига хос малака ва индивидуал ҳолатларга қараб фарқ қилади. Бунинг учун улар қуйидагиларни билишлари зарур:

1. Огоҳлик ва тан олиш, тушуниш: шахс компетенция ва унинг аҳамиятини англайди. тан олиш: улар ушбу малакани ривожлантириш ёки яхшилаш зарурлигини тан олишади.

2. Ўрганиш ва эгаллаш, билим: шахс компетенция, шу жумладан унинг таърифи, хусусиятлари ва энг яхши амалиётлари ҳақида билимга эга бўлади. Кўникмалар: улар компетенцияни самарали бажариш учун зарур кўникмаларни ривожлантирадилар.

3. Амалиёт ва қўллаш, тажриба: шахс ўз малакасини реал вазиятларда қўллайди. Фикр-мулоҳаза: улар ўзларининг ишлаши ҳақида фикр-мулоҳаза оладилар ва керак бўлганда тузатишлар киритадилар.

4. Маҳорат ва малака, мувофиқлик: шахс доимий равишда юқори даражада малакасини намойиш этади. Самарадорлик: улар компетенцияни самарали ва самарали бажаришлари мумкин.

5. Мослашув ва ўсиш, мослашувчанлик: шахс ўз малакасини ўзгарувчан шароитларга мослаштира олади. Доимий такомиллаштириш: улар малакани янада ривожлантириш ва такомиллаштириш имкониятларини фаол равишда излайдилар.

Тадқиқот иши давомида автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг қобилиятларининг ривожланишига таъсир кўрсатадиган асосий омиллар аниқланди:

–шахсий омиллар: шахсий хусусиятлар, ўрганиш услуби, мотивация ва ўз-ўзини самарадорлиги.

–атроф-муҳит омиллари: амалиёт, фикр-мулоҳазалар ва қўллаб-қувватлаш имкониятлари .

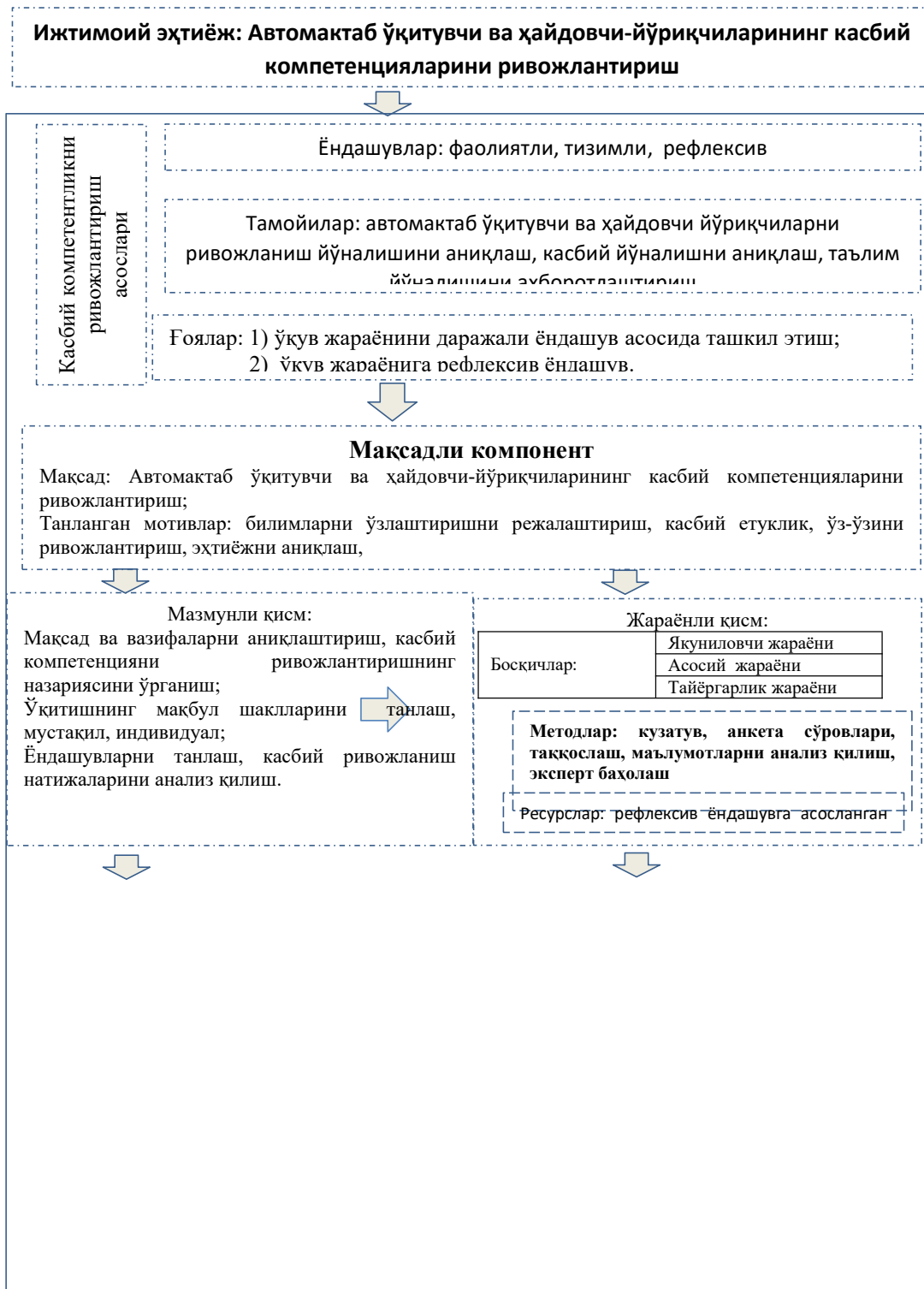
–ташқилий омиллар: таълим дастурлари, самарадорликни бошқариш тизимлари ва маданият.

Тадқиқот давомидаги таҳлил асосида автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий компетнцияларини ривожлантириш моделини ишлаб чиқдик. Моделни ишлаб чиқиш учун мавжуд ижтимоий эҳтиёжлар таҳлил этилди. Моделни амалга оширишнинг педагогик шартлари.

1. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларини ўқитиш таълим майдонини ташкил этиш. 2. Касбий компетенцияни ривожлантириш даражаси ва босқини танлаш. 3. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларини касбий компетенциясининг компонентларини аниқлаш. Бу жараён тажриба синов майдонларида “Газли автоустоз” МЧЖ , "Асад Асрор" МЧЖ “Автомобилхаваскорлар Транс Сервис НТМ ШК Ғиждувон Автомобил мактаби (Бухоро вилояти), "Фаргона Авто Касб" М.Ч.Ж, "Ўзбекистон Автокасб Интелект" М.Ч.Ж, "Файзли Саноат Савдо" МЧЖ (Фарғона вилояти), “CUSTOMS BROKER WISE” МЧЖ, “SERGELI AVTOMAKTAB 2019-1” УК, “MIR AVTO GOLD” МЧЖ ҳамда IIV Akademiyasi Avtomaktablar xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish markazida амалга оширилди.

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий компетенцияларини ривожлантириш модели.

Моделни амалга оширишнинг педагогик шартлари. 1. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-Йўриқчиларини ўқитиш таълим майдонини ташкил этиш. 2. Касбий компетенцияни ривожлантириш даражаси ва босқини танлаш. 3. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-Йўриқчиларини касбий компетенциясининг компонентларини аниқлаш.

Натижавий компонент			
Мезонлар ↓	Касбий фаолиятга тайёрлашда методик билимлар даражаси	Ревлексиф билимлар даражаси ↓	Касбий билимлар даражаси ↓
Кўрсаткич лар ↓	Ҳайдовчи йўриқчиларнинг ўқувчилар билан ишлашда индивидуал ахборот бериш метoдини танлаши	Ўқув машғулотлари жараёнида ўқувчиларни касбий фаолиятга тайёрлашда мотивация бериш	Касбий билимларни фаолият жараёнида қўллайди, мослашувчан
Натижа	Касбий компетент автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи йўриқчилари тайёрланди		

Тажриба жараёни учун назорат ва тажриба гуруҳлари белгилаб олинди. Касбий компетентликни ривожлантириш асосларини белгилашда ёндашувлар, тамойиллар ва касбий фаолиятни ривожлантирувчи ғоялар ўқув жараёнини даражали ёндашув асосида ташкил этиш, ўқув жараёнига рефлексив ёндашувга таянилди. Касбий компетентликни ривожлантиришнинг мақсадли ва фаолиятли компонентлари ажратилди. Касбий компетентликни ривожлантиришнинг фаолиятли қисми мазмуни мақсад ва вазифаларни аниқлаштириш, касбий компетенцияни ривожлантиришнинг назариясини ўрганиш, ўқитишнинг мақбул шакллари танлаш, мустақил, индивидуал, ёндашувларни танлаш, касбий ривожланиш натижаларини анализ қилишдан иборат бўлди.

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг компетенциясини шакллантириш модели мақсадли, мазмунли, процессуал ва самарали компонентларни ўз ичига олади.

Мақсад компоненти мақсад, ёндашувлар, тамойиллар, вазифалар ва шартларни очиб беради. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий компетенциясини шакллантириш, мазмунли таркибий қисм мақсад ва вазифаларни шакллантириш, асослашни ўз ичига олади.

Хулоса қилиб айтганда, касбий компетенциясини шакллантириш зарурати. Даражали таълим модели танлаш таълимни ўз-ўзини ўрганишга, ривожланишни ўз-ўзини ривожлантиришга ўтказишга ёрдам беради. Бу касбий фазилатларни ривожлантиришга ва талаба шахсини ривожлантиришга таъсир қилади. Ўқув жараёнида йўл хавфсизлик қоидаларини чуқур билиш, транспорт воситаларини бошқариш малакаларини тузатиш орқали йўл-транспорт воситаларини назорат қилиш ва ўрнатишлар хавфсизлигини таъминлашдан иборат. Бундан ташқари хизмат сифатини кўтариш яъни, йўловчилар билан мулоқотни юксалтириш, уларга қулайлик, янгиланишларни яхши билиш орқали хизмат сифатини кузатиш, янги технологияларни ўрганиш, доимий равишда уз устида ишлаш орқали профессионализмни ривожлаштиришдан иборат. Ижтимоий масъулиятни оширади. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг қобилиятларни ривожлантириш, одатда, бир неча босқичларга бўлиниши мумкин бўлган тизимли жараённи кузатиб боради. Ушбу босқичлар жисмоний ёки ташкилотларга кўникма ёки билим соҳаси ҳақида бошланғич хабардорликдан илғор, малакали ишлашга ўтишга ёрдам беради.

Хулосалар

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий компетентлигини ривожлантириш юқори малакали, ҳавфсизликни таъминлай олиш ҳайдовчиларни тайёрлашдан иборат. Йўл ҳавфсизлик қоидаларини чуқур билиш, транспорт воситаларини бошқариш малакаларини эгаллаш орқали йўл-транспорт воситаларини назорат қилиш ва ўрнатишлар ҳавфсизлигини таъминлаш кўникмаси шаклланади.

Автомобил-транспорт воситалари ҳайдовчиларини тайёрлаш шуғулланувчи таълим ташкилотлари ҳайдовчи-йўриқчиларини тайёрлаш жараёнида тингловчилар белгиланган вазифалар давлат таълим талабларига мос ҳолда ҳайдовчи-йўриқчиларни касбий билим, кўникма ва малакаларини замонавий ёндашувлар ва инновациялар асосида узлуксиз ривожлантиришдан иборат.

Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий компетенциялари, уларнинг профессионал фаолиятидаги муваффақиятларини белгиловчи муҳим омил ҳисобланади. Бу компетенциялар нафақат назарий билимларни, балки амалий кўникмаларни, шахсий сифатларни ва профессионал этикани иборат. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг компетенцияларини баҳолаш автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг компетенцияларини баҳолаш, уларнинг касбий маҳорати ва билим даражасини аниқлаш, шунингдек, уларнинг ўсиши ва ривожланиши учун зарур бўлган йўналишларни белгилашга хизмат қилади. Автомактаб ўқитувчи ва ҳайдовчи-йўриқчиларининг компетенцияларини баҳолаш, уларнинг касбий фаолиятида муваффақиятга эришишлари учун муҳим аҳамиятга эга. Баҳолаш жараёнини тўғри ташкил этиш орқали автомактаб ўз мақсадларига эришиш ва юқори сифатли хизматлар кўрсатиш имкониятига эга бўлади. Ҳайдовчиларнинг касбий маҳоратини ошириш учун мавжуд дастурлар ҳайдовчиларнинг касбий маҳоратини ошириш, йўл ҳаракати ҳавфсизлигини таъминлаш ва транспорт хизматлари сифатини яхшилашда муҳим аҳамиятга эга. Бунинг учун турли хил дастурлар ишлаб чиқилган бўлиб, уларнинг асосий мақсади ҳайдовчиларнинг назарий билимларини мустаҳкамлаш ва амалий кўникмаларини такомиллаштириш зарур.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. 2024 йил 19 январдаги Ўзбекистон Республикаси “Йўл ҳаракати ҳавфсизлиги тўғрисида”ги 900-сон қонуни.
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев томонидан 2022 йилнинг 4 апрел кунидаги “Автомобиль йўлларида инсон ҳавфсизлигини ишончли таъминлаш ва ўлим ҳолатларини кескин камайтириш чора тadbирлари тўғрисида”ги ПҚ-190-сонли қарори.
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев раҳбарлигида 2022 йил 11 февраль куни ўтказилган видеоселектор йиғилишида “Ҳавфсиз ва раван йўл” тамойили.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 12 апрелдаги “Йўл ҳаракати қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 172-сонли қарори.
5. Иброҳимов И.Б. (2022). Йўл-транспорт ҳодисаларининг таҳлили, келиб чиқиш сабаблари ва ҳозирги кунда олдини олиш борасида амалга оширилаётган ишлар. *Siyosatshunoslik, huquq va xalqaro munosabatlar jurnali*, 1(2), 75-80.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 20 июлдаги Автомобил-транспорт воситалари ҳайдовчиларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш ҳамда уларни имтиҳондан ўтказиш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тadbирлари тўғрисидаги ВМҚ-393-сон қарори.

7. И.Б. Иброҳимов. Автомактабларда ҳайдовчи-йўриқчиларининг касбий компетентлигини ривожлантириш методикаси // Eurasian journal of law, finance and applied sciences Journal has been listed in different indexings ISSN 2181-2853 189-193 б 2022 йил декабрь Т.
8. WWW.KUN.uz .